

AFRICKÉ POLITICKÉ REŽIMY

Teoretický úvod

Způsob vládnutí = základní typy politických režimů.

Kritéria a politické režimy

Demokratické a nedemokratické režimy

Parlamentní, prezidentské a poloprezidentské režimy

Nedemokratické režimy – klasifikace J. Linze

A. Diktatury

B. Totalitní režimy

C. Tradiční režimy

C.1. Oligarchické demokracie

C.1.1. Kaudilismus

C.1.2. Kasikismus

C.2. Sultánské režimy

D. Autoritářské režimy

D.1. Byrokraticko-vojenské režimy

D.2. Organický etatismus

D.3. Postdemokratické mobilizační režimy

D.4. Mobilizační režimy po získání nezávislosti

D.5. Rasové „demokracie“

D.6. Nedokonalý totalitarismus

D.7. Posttotalitní režimy

1. Stupeň politického pluralismu v kontínu od omezeného pluralismu k monismu

2. Na stupni reálné politické participace lidí v kontínu od depolitizace k mobilizaci

3. Na stupni ideologizace v kontínu od pouhé přítomnosti mentálních paradigmat k centrálnímu postavení ideologie

Obecné charakteristiky

Africké klasifikace politických režimů

Edward Shils a poručnické demokracie,
Samuel Huntington a pretorianistické režimy,
David Apter - byrokratické režimy.

Naomi Chazan- sedm typů afrických režimů:

1. Administrativně-hegemonické režimy

2. Pluralistické režimy

3. Stranicko mobilizační

4. Stranicko centralizační

5. Personálně donucovací

6. Populistické

7. Režimy v kolapsu (breakdown)

kritériem způsob komunikace a vztahů mezi vládnoucími elitami a ovládanými,

Administrativně hegemonické režimy

Počátek 60.let, exekutiva, byrokracie a represivní aparát.

Rozhodování - prezident a jeho poradci,

Postavení byrokracie

Soudní systém si udržuje určitou autonomii.

Různé typy one-party state

Zapojování do rozhodování různých politických aktérů
(Kamerun, Keňa, Pobřeží slonoviny, Malawi)

Sít podporovatelů a klientů (klientelismus), podpora ze zahraničí,

Existence konfliktů v elitách

Pluralistické režimy

Příklady: Botswana, Mauritius, Gambie ,1994) Senegal a Namibie

Nárůst v 90.letech – velké rozdíly, 17 zemí

Krátká etapa post-nezávislostního pluralismu

Separace mocí, demokratická soutěž a demokratické volby.

Stranicko mobilizační režimy

Příklady: Ghana za Nkrumaha, Mali za Keitu, Guinea za Sekou Touré, Tanzánie, Zimbabwe, Zambie za Kennetha Kaundy

Monopolizované administrativně-byrokratické režimy založené na mobilizaci obyvatel (posílení participace).

Úloha charismatických vůdců NOH

Kombinace vládnoucí politické strany s byrokratickou vládou pod pevnou kontrolou prezidenta.

Centralizace

Národní jednota a uniformita, ideologie,

Identifikace s vůdcem, stranou a národem, kult vůdce

Stranicko centralizační režimy

Příklady: Angola, Mosambik, Etiopie, Guinea-Bissau, Kongo-Brazaville, Benin

Stranicko-centralizační režimy jsou zvláštní typy politických režimů. Obvykle se opírají o marxistickoleninskou ideologii a vykazují podobné znaky řízení jako komunistické země.

Personálně donucovací režimy

Příklady: Uganda za Amina, Středoafriická republika za Bokassy, Rovníková Guinea za Nguemy

Jedná se o typické diktátorské režimy, kdy moc je soustředěna v rukou jedné osoby, který si kolem sebe vytváří loajální skupiny a oddané represivní síly.

Populistické režimy

Příklady: Ghana za Rawlingse, Burkina Faso za Sankary, Uganda za Museveniho, Demokratická republika Kongo

Populistické režimy jsou reakcí na diktátorské režimy, se kterými mají mnohé společné, ale v oblasti ideologie jsou

mnohem více populistické a snaží se o spolupráci s různými skupinami obyvatelstva.

Režimy v kolapsu (breakdown)

(Kongo po Mobutuovi, Sierra Leone, Libéria a Somálsko v 90.letech)

Viz Zartman a kolaps států, neexistuje efektivní exekutiva.

Klasifikace - Michael Bratton a Nicolas van de Walle 1989

1. Plebiscitní one-party-systém

Angola, Benin, Kapverdské ostrovy, Komory, Kongo, Džibuti, Rovnicková Guinea, Etiopie, Gabon, Guinea-Bissau, Keňa, Mosambik, Niger, Somálsko, Svazijsko, Zaire

2. Vojenská oligarchie

Burkino Faso, Burundi, Čad, Ghana, Guinea, Lesotho, Liberia, Mauritius, Nigerie, Súdán, Uganda

3. Kompetitivní one-party-systém

Kamerun, Středoafriická republika, Pobřeží slonoviny, Madagaskar, Mali, Malawi, Rwanda, Sv. Tomáš, Seychely, Sierra Leone, Tanzanie, Togo a Zambie

4. Osadnické (settler) oligarchie

Namibie, Jižní Afrika

5. Vícestranické systémy

Botswana, Gambie, Mauritius, Sénégal a Zimbabwe

Klasifikace na základě kritéria politické participace a politického soutěžení.

Různé varianty neopatrimoniálních režimů.

Tendence k personální vládě (Botswana).

Odlišnost - setlerské režimy (Jižní Afrika, Namibie)

Plebiscitní One-Party Systém

Extrémní omezení politického soutěžení,

Vysoký stupeň politické participace.

Plebiscitní volby

Na podporu strany se organizují pochody a demonstrace.

Volební účast kolem 90% všech voličů

Omezení opozice

Srůstání stranického a státního aparátu

Vojenská oligarchie

Volby jsou velmi řídké či zakázané,

Rozhodnutí – úzká elita za zavřenými dveřmi.

Jeden vůdce, ale rozhodnutí je zpravidla kolektivní

Využití státní byrokracie.

Politická činnost je většinou omezena (nekonají se volby),

politické strany a společenské organizace zakázány.

Populistická ideologie

Kompetitivní one-party systém

Určitá tolerance v omezené politické soutěži jak mezi obyvatelstvem, tak mezi elitami (Tanzánie, Keňa).

Volby umožňují více kandidátů ve stranických primárkách nebo při parlamentních volbách.

Voliči mají omezenou volbu mezi kandidáty na jednotné oficiální stranické kandidátce.

Depolitizace společnosti a manipulace s volebními pravidly.

Stabilní, méně převratů K. Kaundy v Zambie či Houphouët-Boigny v Pobřeží slonoviny.

Osadnické oligarchie

Opírají se o byrokraticko-autoritářské režimy

Nepředstavují demokratické režimy,

Vícestranické systémy

Disponují s relativně vysokou účastí a soutěživostí.

Plné volební právo a rovnost před zákonem,

pluralita politických stran jim umožňuje účast ve volbách

Svoboda projevu

Slabost opozičních stran, zastrašování opozičních stoupenců

Závěr

Nutný další výzkum